

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta (HE 11/2024 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Virve Haapajärvi, työ- ja elinkeinoministeriö
- erityisasiantuntija Iiro Ihanamäki, työ- ja elinkeinoministeriö
- tietosuojavaltuutettu Anu Talus, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- projektipäällikkö Jarmo Riikonen, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava asiantuntija Tuomas Rentola, Kilpailu- ja kuluttajavirasto

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- valtiovarainministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Medialiitto ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettua lakia. Esityksellä ehdotetaan annettavaksi kilpailullisista ja oikeudenmukaisista markkinoista digitaalialalla koskevaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen liittyvää täydentävää kansallista sääntelyä. Vaikka kyseessä on jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettava asetus, esitetään täydentävän sääntelyn antamista sen varmistamiseksi, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission avustamiseksi ja asetuksen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 5/2024 vp

Esityksen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto toimisi keskitettynä kansallisena yhteysviranomaisena digimarkkinasäädökseen liittyvissä asioissa sekä voisi salassapitosäännösten estämättä vastaanottaa digimarkkinasäädöksen artikloissa tarkoitettuja tietoja muilta kansallisilta viranomaisilta ja luovuttaa niitä Euroopan komissiolle.

Lisäksi lakiin lisättäisiin säännökset Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimimisesta komissiota avustavana viranomaisena digimarkkinasäädöksen nojalla tehtävillä tarkastuksilla ja markkinatutkimuksissa sekä markkinatutkimuksen aloittamista koskevan pyynnön tekijänä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esitys liittyy Euroopan parlamentin ja neuvoston ns. digimarkkina-asetukseen (EU) 2022/1925 ja sisältää ehdotukset tarvittavaksi kansalliseksi lainsäädännöksi. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Digimarkkina-asetuksen tavoitteena on turvata kilpailun säilyminen digitaalisilla markkinoilla estämällä markkinoiden keskittyminen vain kaikkein suurimpien alustayritysten haltuun. Asetuksella asetetaan velvoitteita EU:n sisämarkkinoilla ns. portinvartija-asemassa toimiville suurimmille alustayrityksille sekä kielletään kyseisiltä portinvartijoilta tiettyjä epäoikeudenmukaisia ja markkinoiden keskittymiseen johtavia menettelyjä. Asetuksen tavoitteena on myös varmistaa sisämarkkinoiden toimivuus yhtenäisen sääntelyn avulla ja estää kansallisista keskenään poikkeavista sääntelyratkaisuksista seuraava sääntelyn hajautuminen.

Digimarkkina-asetus on sellaisenaan velvoittavaa oikeutta, eivätkä jäsenvaltiot saa antaa asetuksen kanssa ristiriidassa olevaa tai päällekkäistä sääntelyä. Asetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä tarvitaan kuitenkin sen varmistamiseksi, että kansallisten viranomaisten toimivaltuudet ovat selkeät ja riittävät asetuksen täytäntöönpanosta vastaavan Euroopan komission avustamiseksi.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisätään uusi 1 b luku, jossa säädetään viraston digimarkkina-asetukseen liittyvistä tehtävistä. Uusilla tehtävillä on luontainen liityntä viraston toimialaan, joten ratkaisu on tarkoituksenmukainen. Kansallisen keskitetyn viranomaisen asema varmistaa sujuvaa tiedonkulkua ja tehtävien selkeää koordinoitua.

Digimarkkina-asetuksen täytäntöönpanossa kansallisten viranomaisten rooli rajoittuu komission avustaviin toimenpiteisiin. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle aiheutuva työmäärä riippuu komission tieto- ja avustuspyyntöjen määrästä sekä kolmansien osapuolien virastolle ilmoittamista portinvartijoiden käytäntöjä ja käyttäytymistä koskevista tiedoista. Valiokunta korostaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston riittävien resurssien turvaamista myös nyt säädettävien uusien tehtävien hoitamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 5/2024 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 11/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 5.4.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sakari Puisto ps
varapuheenjohtaja Ville Kaunisto kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Juha Viitala sd
varajäsen Pauli Aalto-Setälä kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen